

Mennta- og barnamálaráðuneyti
Borgartún 33
105 Reykjavík

Reykjavík, 21. nóvember 2025
SFS25110105

Efni: Umsögn Reykjavíkurborgar um drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um Miðstöð menntunar og skólaþjónustu, lögum um leikskóla, lögum um grunnskóla og lögum um framhaldsskóla (miðlægur nemendagrunnur).

Vísað er til draga að frumvarpi til laga um breytingu á ýmsum lögum (miðlægur nemendagrunnur) sem voru birt í samráðsgátt stjórnvalda þann 14. nóvember sl. Frestur til að skila umsögn var veittur til 21. nóvember 2025.

Reykjavíkurborg fagnar þessari vinnu og telur miðlægan nemendagrunn á landsvísu vera mikilvægan til að efla yfirsýn og samræma upplýsingagjöf. Hins vegar þarf að skerpa á nokkrum lykilatriðum sem varða lagaheimildir, skiptingu ábyrgðar og tæknilega útfærslu, til að tryggja að sveitarfélögin geti áfram sinnt lögbundinni þjónustu.

Álitamál er varða persónuverndarsjónarmið:

1. Með vísan til umsagnar Persónuverndar, sem finna má í 5. kafla greinargerðar með drögum að frumvarpi þessu, vegna máls nr. S-125/2025 og ítrekuð er í umsögn stofnunarinnar vegna þessa máls, gerði stofnunin eftirfarandi athugasemd: „ýmsar ábendingar sem lúta að vinnsluheimildum og viðbótarskilyrðum þegar um er að ræða vinnslu viðkvæmra persónuupplýsinga, mikilvægi þess að fyrir liggi mat á áhrifum á persónuvernd, tryggja öryggi persónuupplýsinga og aðlögunartíma til að útfæra öruggar stafrænar lausnir, og útfærslu á högun kerfisins.“, telur Reykjavíkurborg að frumvarpsdrögin taki ekki sérstaklega á framangreindum ábendingum, að öðru leyti en skv. 7. mgr. 2. gr. frumvarpsdraganna, þar sem mælt er fyrir um að ráðherra setji reglugerð þar sem kveðið verður nánar á um skráningu og vinnslu persónuupplýsinga í miðlæga nemendagrunninum.

Reykjavíkurborg gerir athugasemd við slíkt og bendir á að um sambærileg ákvæði er að ræða í 5. mgr. 30. gr. a leikskólalaga nr. 90/2008, 6. mgr. 47. gr. a grunnskólalaga nr. 91/2008 og 4. mgr. 5. gr. laga um Miðstöð menntunar og skólaþjónustu nr. 91/2023, þar sem lagt er fyrir ráðherra að útbúa reglugerð sem mælir nánar fyrir um vinnslu persónuupplýsinga. Slíkar reglugerðir hafa ekki verið unnar sem valdið hefur vandkvæðum við vinnslu persónuupplýsinga.

2. Reykjavíkurborg telur upptalningu í 2. mgr. 7. gr. frumvarpsdraganna ófullnægjandi, en mikilvægt er að fram komi nákvæmlega hvaða upplýsingar Miðstöð menntunar og skólaþjónustu heldur utan um, þá sérstaklega upplýsingar sem eru mikilvægar fyrir sveitarfélög, svo sem, mætingarsögu, einkunnir, námsmat, tengiliðaupplýsingar barna, upplýsingar um vistunartíma. Jafnframt er mikilvægt að hugtök, viðmið og verklag séu fyrirfram skilgreind til að tryggja samræmdar skráningar og samanburðarhæfar greiningar hjá aðilum.
3. Drög að frumvarpi gera ekki ráð fyrir að gerð verði breyting á 5. gr. gildandi laga um Miðstöð menntunar og skólaþjónustu er varðar vinnslu persónuupplýsinga. Reykjavíkurborg leggur til að bætt verði upplýsingum í upptalningu um umsýslu í 1.

mgr. 5. gr. laganna vegna innritunar í leikskóla og grunnskóla, ekki aðeins framhaldsskóla til að tryggja vinnsluheimild.

4. Vísað er til þess í greinargerð með frumvarpsdrögunum að mat á áhrifum á persónuvernd hafi verið unnið við gerð frumvarpsdraganna, en það liggur ekki fyrir í gögnum málsins. Í greinargerð er niðurstaða matsins óljós, en fram kemur í greinargerð: „Líkur standa til þess að vinnslan styðji við lögbundnar skyldur aðila samkvæmt lögum [...]“ Þar sem matið fylgdi ekki með getur Reykjavíkurborgar ekki metið áhrif frumvarpsdraganna á vinnslu persónuupplýsinga.

Álitamál er varða lagaheimild, eignarhald gagna og ábyrgð sveitarfélaga:

1. Reykjavíkurborg bendir á að nauðsynlegt sé að tryggja að sveitarfélög hafi óheftan og fullnægjandi aðgang að öllum upplýsingum sem þau þurfa til að sinna skyldum sínum og að eignarhald gagna liggi enn hjá ábyrgðaraðila gagna. Þannig þarf einnig að leggja skyldu á Miðstöð menntunar og skólaþjónustu til að tryggja viðeigandi aðilum (sveitarfélögum) aðgang að nemendagrunninum.
2. Fram kemur í 3. og 5. gr. frumvarpsdraganna að Miðstöð menntunar og skólaþjónustu getur annast umsýslu með innritun nemenda, óljóst er hvað felst í ákvæðinu. Reykjavíkurborg óskar eftir nánari útfærslu á hvað felst í þessari heimild. Skýrt þarf að vera hvort Miðstöð menntunar og skólaþjónustu geti ákveðið að innrita nemendur að eigin frumkvæði og hvort slíkt fyrirkomulag myndi leiða til aukins kostnaðar fyrir sveitarfélögin.
3. Skýra þarf verklag og hlutverk ríkis og sveitarfélags þegar kemur að ábyrgð og eftirfylgni með skólaskyldu til þess að tryggja rétt barna til menntunar og styðja við hlutverk sveitarfélaga að tryggja börnum skólavist.

Álitamál er varða tæknilega útfærslu:

1. Samkvæmt 4. mgr. 2. gr. frumvarpsdraganna gerir ákvæðið ráð fyrir að aðgangur að nemendagrunninum sé bundinn við þá sem bera ábyrgð á verkefnum samkvæmt lögum og að því marki sem nauðsynlegt er til að sinna lögbundnu hlutverki sínu. Tekið er sérstaklega fram í greinargerð með frumvarpsdrögunum að átt er við skóla, rekstraraðila þeirra, sveitarfélög og aðila skólaþjónustu. Hins vegar geta aðrir aðilar einnig fengið aðgang á grundvelli sérstakrar lagaheimildar eða samþykkis í samræmi við ákvæði laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga nr. 90/2018.

Reykjavíkurborg gerir athugasemd við þessa nálgun og telur umrætt ákvæði þarfnast frekari skilgreiningar svo hægt sé að tryggja öryggi upplýsinga sem eru geymdar í miðlæga nemendagrunninum, enda m.a. um viðkvæmar heilsufarsupplýsingar barna að ræða. Athygli er vakin á að upplýsingar vantar um hver veitir aðgang og stýrir aðgangsheimildum. Enn fremur bendir Reykjavíkurborg á að mikilvægt er að sveitarfélög hafi jafn greiðan aðgang að gögnum og Miðstöð menntunar og skólaþjónustu hefur og að boðleiðir verði skýrar.

2. Í drögum að frumvarpi til laga kemur fram að lögin öðlist þegar gildi. Reykjavíkurborg telur að innleiðing á lögum þarfnist lengri tíma sökum þess að starfsfólk skóla og sveitarfélaga þurfi að tileinka sér nýtt verklag og tæknilausnir, sem getur tekið tíma og krafist þjálfunar. Jafnframt getur innleiðing á nýju kerfi kallað fram tæknileg vandamál eða bilanir sem geta haft áhrif á aðgengi að upplýsingum tímabundið.

Álitamál er varðar kostnað:

1. Af frumvarpsdrögunum má sjá að um er að ræða tvær stafrænar lausnir, annars vegar gagnagrunn og hins vegar samræmt umsóknarkerfi. Skylda er lögð á sveitarfélög að skrá upplýsingar inn í gagnagrunninn skv. 5. mgr. 2. gr. frumvarpsdraga, en óljóst er hvers er ætlast til af sveitarfélögum þegar kemur að umsóknarkerfinu. Ef um er að ræða skyldu á sveitarfélög að nýta umsóknarkerfið þarf gjaldskráheimild að liggja fyrir. Reykjavíkurborg bendir á að einnig vantar nánari upplýsingar um hvort kostnaður falli á sveitarfélögin vegna notkunar gagna úr grunninum. Ef raunin er sú að þjónusta verði gjaldskyld þarf einnig að liggja fyrir gjaldskrárheimild.

Að lokum:

Frumvarpsdrögin eru að mestu skýr og afmörkuð. Miðlægur nemendagrunnur getur verið mikilvægur hlekkur í að bæta þjónustu, stuðning og yfirsýn í íslensku menntakerfi. Gæta þarf betur að samræmdri hugtakanotkun, verklagi í skráningum og skýrri aðgreiningu á því hvort kveðið sé á um skyldu eða heimild sveitarfélaga til að sjá sjálf um innritun nemenda. Enn fremur þarf að huga að öryggi, persónuvernd og innleiðingarferli til að lágmarka áhættu og tryggja traust allra hagaðila.

Reykjavíkurborg er tilbúin í samráð og frekari samvinnu vegna þessa stóra og mikilvæga verkefnis.

Virðingarfyllt,
f.h. Reykjavíkurborgar,

Steinn Jóhannsson
sviðsstjóri skóla- og frístundasviðs

Óskar Jörgen Sandholt
sviðsstjóri þjónustu- og nýsköpunarsviðs